

Posiedzenia Stacji Naukowych i Komisji PAU działających poza Krakowem w 2021 roku¹

Stacja Naukowa PAU w Katowicach
(Wszechnica PAU w Katowicach)

KOMISJE STACJI NAUKOWEJ PAU W KATOWICACH²

Komisja Historii Śląska PAU w Katowicach

9.12 – mgr Bogdan Kasprowicz, „*Rocznik Lwowski*” 1991–2021

W listopadzie 1991 r. na rynku księgarskim ukazało się nowe czasopismo roczne, „Rocznik Lwowski”, wydane przez Instytut Lwowski. Od tego czasu „Rocznik Lwowski”, opatrzonej stosowną datą roczną, ukazuje się nieprzerwanie już przez 30 lat, aż po dzień dzisiejszy, tj. grudzień 2021 r., jako jedyne naukowe czasopismo roczne poświęcone Lwowowi i Kresom Wschodnim. Instytut Lwowski powstał jako inicjatywa prywatna Janusza Wasylkowskiego, który zaprosił do współpracy przyjaciół z grona naukowców (Artur Leinwand, Oskar Czarnik, Andrzej Mierzejewski, Maciej Miśkowiec, Krzysztof Smolana), literatów, dziennikarzy, poetów (Jerzy Janicki, Witold Szolginia, Ewa Siemaszko, Bogdan Kasprowicz, Mariusz Olbromski) – ludzi związanych z Lwowem. Celem Instytutu od początku było wydawanie „Rocznika Lwowskiego” oraz publikacji o tematyce lwowskiej. W 2011 r. Janusz Wasylkowski oraz najbliżsi współpracownicy (Bogdan Kasprowicz, Krzysztof Smolana) utworzyli fundację pod nazwą **Instytut Lwowski Fundacja Ochrony Dziedzictwa Kulturowego Kresów Wschodnich**. W istocie było to przekształcenie istniejącego już 20 lat jako przedsięwzięcie prywatne

¹ W roku 2021 Komisja Przyrodniczo-Medyczna PAU we Wrocławiu z powodu pandemii zawiesiła działalność.

² W roku 2021, ze względu na sytuację pandemii, wszystkie wydarzenia zaplanowane przez Komisje Stacji Naukowej PAU w Katowicach: Nauk Przyrodniczych, Nauk Matematycznych oraz Prawniczą, zostały odwołane.

Instytutu Lwowskiego w nową formę prawną. W okresie swego istnienia Instytut wydał ponad dwadzieścia tomów „Rocznika Lwowskiego” oraz kilkadziesiąt publikacji, zorganizował piętnaście wystaw, a jego współpracownicy wygłosili kilkadziesiąt odczytów, jak też wzięli udział w kilkudziesięciu konferencjach naukowych w kraju i za granicą. Instytut Lwowski działa w celu utrwalenia dziedzictwa kulturowego Lwowa i Kresów Wschodnich. Staramy się osiągnąć ten cel głównie poprzez publikację „Rocznika Lwowskiego”. Składa się on z trzech zasadniczych części – naukowej, literackiej i informacyjnej. Część naukowa i literacka zawierają najczęściej oryginalne artykuły, opracowywane na zamówienie redakcji lub, w przypadku zgłaszania się autorów, po przeprowadzeniu wewnętrznych recenzji. Redakcja utrzymuje kontakt ze specjalistami, zarówno historykami, jak też literaturoznawcami, oraz z wieloma ośrodkami naukowymi, m.in. Polską Akademią Umiejętności w Krakowie, Stacją Naukową PAU w Katowicach, Ossolineum, Instytutem Myśli Polskiej im. Wojciecha Korfańskiego w Katowicach i wielu innymi w kraju i za granicą.

Wszechnica Naukowo-Kulturalna w Gliwicach

24.06 – prof. dr hab. n. med. Krzysztof Składowski, prof. dr hab. Piotr Widłak, prof. dr hab. Barbara Jarząb, *Profesor Mieczysław Chorąży. In memoriam*

Na zebraniu Wszechnicy PAU w dniu 24 czerwca 2021 r., poświęconym pamięci śp. prof. Mieczysława Chorążego, odbyła się rozmowa wspominających go uczonych – prof. Krzysztofa Składowskiego, dyrektora Narodowego Instytutu Onkologii w Gliwicach, prof. Piotra Widłaka i prof. Barbary Jarząb.

Prof. Krzysztof Składowski przedstawił wielki wkład organizacyjny śp. prof. Mieczysława Chorążego w pracę Instytutu Onkologii w Gliwicach. Prof. Piotr Widłak, wieloletni kierownik zespołu utworzonego przez śp. prof. M. Chorążego, pokazał wiele zdjęć dokumentujących żywy udział śp. M. Chorążego nie tylko w pracy naukowej, ale także w życiu zespołu naukowego. Podkreślił też wspaniałe zasługi prof. M. Chorążego w tworzeniu szkoły w Gliwicach: tzw. „podchorążówki”, którą ukończyło wielu znamienitych uczonych, niegdyś doktorantów Profesora.

Spotkanie zakończono postanowieniem kontynuacji wykładów na gliwickiej Wszechnicy PAU i zadanie to powierzono prof. Barbarze Jarząb.

28.10 – dr n. med. Przemysław Wilczewski, *Fakty i mity na temat epidemiologii i profilaktyki chorób serca*

Wykład przedstawia aktualną wiedzę na temat występowania chorób układu krążenia w populacji świata. Zawarte są w nim informacje o umie-

ralności z powodu poszczególnych schorzeń z wyekspozowaniem chorób układu krążenia, które odpowiadają w Polsce za ponad 45% zgonów, co stanowi niemal dwukrotność w stosunku do nowotworów (27%). W wykładzie przedstawiono szereg statystyk i danych GUS oraz EUROSTAT pokazujących światowe tendencje co do zróżnicowania regionalnego w zakresie zapadalności na choroby serca oraz ich wyleczalności – przedstawiono kraje niskiego ryzyka chorób serca, jak Austria, Dania czy Niemcy, oraz kraje wysokiego ryzyka, do których zalicza się Polska obok Rumunii, Czech, Węgier i innych. W wykładzie przedstawione zostały czynniki ryzyka chorób sercowo-naczyniowych oraz ich nasilenie w populacji polskiej, w której nadciśnienie tętnicze dotyczy 45% obywateli, a hipercholesterolemia aż 60%. Zawarte są tu informacje na temat możliwości wpływania na stan zdrowia populacji – przedstawiono ideę tzw. Pól Zdrowia Marca Lelonde’a, z której wynika, że największy wpływ na stan zdrowia mają styl życia (53%), środowisko naturalne (21%) oraz czynniki genetyczne (18%), zaś opieka zdrowotna decyduje o stanie zdrowia populacji zaledwie w 10%. Przedstawione są także zasady szacowania ryzyka chorób układu krążenia na przykładzie tabel SCORE. Zawarte w temacie sformułowanie fakty i mity odniesiono do wyników badań naukowych, których efektem stało się wyodrębnienie wiedzy weryfikowalnej, mogącej znaleźć zastosowanie w praktyce prozdrowotnej czy klinicznej. Omówiono zasady EBM (medycyny opartej na faktach), która, przy zastosowaniu metod naukowych, takich jak podwójnie randomizowana, ślepa, kontrolowana placebo próba, pozwalają na określenie przydatności danego leku czy metody terapeutycznej. Tego typu rozwiązania pozwoliły na oddzielenie mitów od faktów, czego przykładem może być wykluczenie aspiryny jako leku chroniącego populację przed zawałem serca. Przedstawiono ciekawe informacje na temat witamin, których suplementacja nie przynosi efektów, z wyjątkiem witaminy D3. Omówiono także diety, z których wyodrębniono te dające efekty prozdrowotne, jak dieta DASH czy śródziemnomorska, w odróżnieniu od tych jednoznacznie szkodliwych, jak dieta ketogenna czy dieta Dąbrowskiej. W zakresie czynników ryzyka zawału serca udokumentowano w wykładzie ich siłę, gdzie wykazano, że największy niekorzystny wpływ na stan zdrowia ma niska aktywność ruchowa, wyprzedzając na przykład nadciśnienie tętnicze czy nałóg palenia papierosów. Odnosząc się do poszczególnych zagadnień popularnych, w dyskusji publicznej przedstawiono, na czym polega szkodliwość e-papierosów, jak działa zanieczyszczenie środowiska na zapadalność na choroby sercowo-naczyniowe oraz przedstawiono ciekawe wyniki badań naukowych, wykazujące korzyści z sauny, morsowania oraz regularnego wypoczynku.

9.12 – prof. dr hab. Krzysztof Pyrc, *Leczenie COVID-19. Wzloty i upadki*

STACJA NAUKOWA PAU W GDAŃSKU

Komisja Kaszubska

- 20.04** (wspólne z Instytutem Kaszubskim) – dr Paweł Migdalski, *Słowiańszczyzna północno-zachodnia między Polską, Rzeszą i Danią*
- 29.09** – „Spotkanie z Mistrzem Nauki” – gościem był prof. dr hab. n. med. Jan Lubiński
- 17.11** – dr hab. n. med. Beata Lipska-Ziętkiewicz prof. GUMed, *Piętno przodków wyczytane w genach – efekt założyciela na przykładzie wybranych chorób występujących w populacji kaszubskiej, polskiej i zachodniosłowiańskiej*